

Sygn. akt I ACa 522/12

Sygn. akt I ACa 522/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Katarzyna Polańska - Farion

Sędziowie: SA Ewa Kaniok (spr.)

SO (del.) Marzanna Góral

Protokolant: st. sekr. sąd. Marta Rudnik

po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 2012 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 3 lutego 2012 r.

sygn. akt I C 463/10

- 1. *umarza postępowanie apelacyjne w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I (pierwszym) zaskarżonego wyroku;***
- 2. *oddala apelację w pozostałym zakresie.***

I ACa 522/12

UZASADNIENIE

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty 113.050,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi, które na dzień 22.03.2010 r. wynosiły kwotę 174.723,84 zł oraz dalszymi odsetkami ustawowymi od kwoty 113.050,82 zł liczonymi od dnia 23.03.2010 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podniesiono, że pomiędzy Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa a (...) S.A. zostały zawarte umowy określające zasady, warunki, i tryb przekazywania dopłat ze środków (...) S.A. do oprocentowania kredytów udzielanych przez (...) S.A. Dopłaty były stosowane pod warunkiem spłaty przez kredytobiorcę rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytowej z uwzględnieniem dodatkowego siedmiodniowego okresu na spłatę należności. Niespłacenie w terminie którejkolwiek z rat kapitału i odsetek powodowało utratę prawa do korzystania z dopłat za okres od dnia ostatnio terminowo spłaconej raty kapitału

i odsetek do dnia, w którym powinno nastąpić uregulowanie zobowiązania. W przypadku nienależnie pobranych dopłat (...) S.A. zobowiązany był do ich zwrotu w terminie 14 dni od daty stwierdzenia nadmiernie pobranej kwoty wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia otrzymania do dnia zwrotu. W umowie z dnia 29.03.2002 r. numer 3/ (...)/01 strony postanowiły, że zobowiązania wynikające z dotychczas udzielonych przez (...) S.A. kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno - spożywczym i usługach dla rolnictwa, regulowane są w trybie i na zasadach tej umowy, natomiast przesłanki zwrotu dopłat ocenia się według umów obowiązujących w dniu udzielenia kredytu. Na powyższych zasadach (...) S.A. udzielił Z. i J. W. kredytu inwestycyjnego, preferencyjnego z dopłatą (...) do odsetek bankowych w wysokości 230.000 zł. (...) S.A. wypowiedział kredytobiorcom umowę w 2003 roku. Po wypowiedzeniu umowy (...) S.A. wystawił jeszcze zapotrzebowania na dopłaty do tego kredytu na kwotę 1.652,13 zł. Dopłaty zdaniem (...) S.A. należy uznać za nienależne, wobec czego zachodzi przesłanka żądania ich zwrotu.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. uznał powództwo do wysokości 1.652,13 zł oraz wniósł o oddalenie powództwa w pozostałej części i zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że umowa kredytowa z Z. i J. W. była realizowana w przypadku zaległości zgodnie z umowami zawartymi między (...) S.A. (...) S.A. przekazał (...) S.A. wyegzekwowaną od kredytobiorców kwotę 21.110,14 zł, która nie została odjęta od kwoty dochodzonej pozwem. Pozwany podniósł także, że powód nie wykazał, że dochodzona kwota jest mu w całości należna, gdyż dopłaty były w całości nienależne kredytobiorcom.

W piśmie procesowym złożonym na rozprawie w dniu 26.11.2010 r. (...) S.A. wskazała nową podstawę prawną powództwa w postaci art. 471 kc, uzasadniając, że (...) S.A. wyrządził szkodę w wysokości 113.050,82 zł przez nienależyte wykonanie zobowiązania.

(...) S.A. ostatecznie dochodziła kwoty 113.050,82 zł wraz z odsetkami ustawowymi, które na dzień 31.10.2011 r. wynosiły kwotę 181.570,28 zł oraz dalszymi odsetkami ustawowymi od kwoty 113.050,82 zł liczonymi od dnia 01.11.2011 r. do dnia zapłaty.

Wyrokiem z dnia 03.02.2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

- w punkcie I zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz (...) w W. kwotę 3.158,33 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 1.652,13 zł od dnia 01.07.2011 r. do dnia zapłaty;

- w punkcie II w pozostałym zakresie oddalił powództwo;

- w punkcie III zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd wskazał:

W dniu 30.04.1997 r. (...) S.A. zawarła z (...) S.A. umowę numer (...). W myśl § 1 umowy jej przedmiotem były zasady, warunki i tryb przekazywania dopłat ze środków (...) S.A. do oprocentowania kredytów udzielanych przez (...) S.A. m.in. na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno - spożywczym i usługach dla rolnictwa. Zgodnie z § 4 ust. 1 tej umowy dokumentem stanowiącym podstawę do przekazania Bankowi przez (...) dopłat jest zapotrzebowanie na dopłaty za poprzedni miesiąc. Stosownie do treści § 4 ust. 4 omawianej umowy dopłaty są stosowane pod warunkiem spłaty przez kredytobiorcę rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytowej z uwzględnieniem dodatkowo siedmiodniowego okresu na spłatę należności. W przypadku, gdy kredytobiorca nie spłaci w umówionym terminie którejkolwiek z rat kapitału i odsetek, wtedy traci prawo do korzystania z dopłat (...) za okres od dnia ostatnio terminowo spłaconej raty kapitału i należnych odsetek do dnia, w którym powinno nastąpić uregulowanie zobowiązania. W myśl § 6 ust. 1 i 4 tej umowy w przypadku, gdy zachodzi obowiązek zwrotu dopłat wraz z ustawowymi odsetkami, (...) S.A. zobowiązany jest do ich wyegzekwowania od kredytobiorcy i niezwłocznego przekazania na rzecz (...). W przypadku nienależnie pobranych od (...) dopłat, (...)

S.A. zobowiązany jest do ich zwrotu w terminie 14 dni od daty stwierdzenia, wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia otrzymania do dnia zwrotu. Stosownie do treści § 8 umowy (...) S.A. był zobowiązany do zawarcia w umowach kredytowych postanowień o okolicznościach skutkujących zwrotem dopłat (dowód: umowa numer (...) k. 8- 12).

W dniu 30 kwietnia 1997 roku strony zawarły aneks numer (...). Zgodnie z § 1 pkt 2 aneksu wprowadzono przekazywanie zapotrzebowań na dopłaty sporządzanych przez (...) S.A. w okresach kwartalnych oraz przekazywanie środków na dopłaty przez (...) w okresach półrocznych. Zgodnie z § 1 ust. 2 aneksu § 4 pkt 10 umowy stanowił, że dopłaty są stosowane pod warunkiem spłaty przez kredytobiorcę w pełnej wysokości rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytowej z uwzględnieniem dodatkowo siedmiodniowego terminu na spłatę należności. W przypadku, gdy kredytobiorca nie spłaci w umownym terminie którejkolwiek z rat kapitału i odsetek lub dokona wpłaty w niepełnej wysokości, wtedy traci prawo do korzystania z dopłat (...) za okres od dnia ostatniej terminowo spłaconej raty kapitału i należnych odsetek do dnia, w którym powinno nastąpić uregulowanie zobowiązania, zgodnie z terminarzem spłat wynikającym z umowy kredytowej. W myśl § 3 aneksu wszedł on w życie z dniem 01 marca 1998 roku i jego postanowienia miały zastosowanie do wszystkich obowiązujących w tym dniu umów kredytowych (aneks numer (...) do umowy numer (...) k. 62v - 63).

W dniu 28 grudnia 1999 roku strony zawarły umowę numer (...), która zastąpiła poprzednio obowiązującą umowę numer (...). Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy numer (...) podstawę do przekazywania (...) S.A. przez (...) dopłat stanowią zapotrzebowania na dopłaty za poprzedni miesiąc, złożone w formie pisemnej i elektronicznej, które są spójne ze sprawozdaniami. W myśl § ust. 3 (...) S.A. w terminie do dwudziestego dnia kalendarzowego po upływie każdego miesiąca składa w (...) zapotrzebowania na dopłaty wynikające z harmonogramu spłat do wysokości limitu dopłat przewidzianego na dany rok. Zgodnie z § 5 dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca spełnia wszystkie wymogi dla danej linii kredytowej oraz dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem dodatkowo siedmiodniowego okresu na spłatę należności. W przypadku, gdy kredytobiorca nie spłaci w terminie albo dokona wpłaty w niepełnej wysokości raty, traci prawo do korzystania z dopłat za okres od następnego dnia po dniu ostatnio terminowo spłaconej raty do dnia, w którym powinno nastąpić dokonanie spłaty zgodnie z terminarzem spłat, wynikającym z umowy kredytu. W myśl § 6 umowy (...) udziela (...) S.A. dopłat z zastrzeżeniem warunku, że jeżeli zaistnieją przesłanki zwrotu dopłat określone w załączniku numer 1, (...) S.A. zobowiązany jest do wyegzekwowania we własnym imieniu i na swoją rzecz od kredytobiorcy zwrotu części oprocentowania wynikającego z umowy kredytu oraz przelania go na rachunek (...) w terminie 14 dni od daty wyegzekwowania. Zwrot należności obejmuje kwotę równą dotychczas udzielonym dopłatom wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wysłania środków z (...) na rachunek (...) S.A. do dnia ich wysłania przez (...) S.A. na rachunek (...) włącznie. Uzyskane środki (...) S.A. po pokryciu kosztów egzekucji, przeznacza na zwrot pobranych dopłat wraz z należnymi odsetkami proporcjonalnie do zaangażowanych przez (...) S.A. i (...) środków finansowych według stanu na dzień wszczęcia postępowania egzekucyjnego.

W dniu 03.11.2000 r. strony zawarły aneks numer (...) do tej umowy. W § 1 aneksu dokonano zmiany treści § 5 ust. 2 umowy w ten sposób, że w przypadku niespłacenia przez kredytobiorcę albo dokonania wpłaty w niepełnej wysokości raty, traci on prawo do korzystania z dopłat za okres od dnia ostatnio terminowo spłaconej raty (włącznie) do dnia poprzedzającego termin, w którym powinno nastąpić dokonanie spłaty zgodnie z terminarzem spłat wynikającym z umowy kredytu.

W dniu 29.03.2002 r. strony zawarły umowę numer (...), która zastąpiła umowę numer (...). Przedmiotem umowy numer (...) były zasady, warunki i tryb stosowania przez (...) dopłat stanowiących część oprocentowania należnego (...) S.A. do kredytów udzielanych przez (...) S.A. z jego środków własnych zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30.01.1996 r w sprawie szczegółowych kierunków działań (...) oraz sposobów ich realizacji, m.in. na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno - spożywczym i usługach dla rolnictwa. W myśl § 4 tej umowy podstawę do przekazywania (...) S.A. przez (...) dopłat stanowią zapotrzebowania na dopłaty za poprzedni miesiąc, złożone w formie pisemnej i elektronicznej, które są spójne ze sprawozdaniami. W myśl § 5 umowy dopłaty są stosowane, gdy kredytobiorca spełnia wszystkie wymogi dla danej linii kredytowej określone w załączniku numer 1/1 i dokonuje w pełnej wysokości spłat rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytu z uwzględnieniem

dodatkowego siedmiodniowego okresu na spłatę należności. W przypadku spłat raty kredytu w ciągu 7 dni po terminie ustalonym w umowie kredytu podstawą stosowania przez (...) dopłat do oprocentowania kredytu jest stan zadłużenia wynikający z terminarza określonego w umowie kredytu. W przypadku, gdy kredytobiorca nie spłaci w terminie albo dokona wpłaty w niepełnej wysokości raty, traci prawo do korzystania z dopłat (w zależności od sposobu naliczania odsetek) za okres od dnia ostatnio terminowo zapłaconej raty (włącznie) do dnia poprzedzającego termin, w którym powinno nastąpić dokonanie spłaty, zgodnie z terminarzem spłaty wynikającym z umowy kredytu. W myśl § 6 tej umowy (...) udziela (...) S.A. dopłat z zastrzeżeniem warunku, że jeżeli zaistnieją przesłanki zwrotu dopłat określone w załączniku numer 1/1, (...) S.A. zobowiązany jest do wyegzekwowania we własnym imieniu i na swoją rzecz od kredytobiorcy zwrotu części oprocentowania wynikającego z umowy kredytu oraz przelania go na rachunek (...) niezwłocznie od daty wyegzekwowania. Zwrot należności obejmował kwotę równą dotychczas udzielonym dopłatom wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wysłania środków z (...) na rachunek (...) S.A. do dnia ich wysłania przez (...) S.A. na rachunek (...) włącznie. Uzyskane środki (...) S.A. po pokryciu kosztów egzekucji przeznacza na zwrot pobranych dopłat wraz z należnymi odsetkami proporcjonalnie do zaangażowanych przez (...) S.A. i (...) środków finansowych według stanu na dzień wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Stosownie do treści § 8 ust. 2 omawianej umowy w przypadku nienależnie pobranych od (...) dopłat, (...) S.A. niezwłocznie od dnia stwierdzenia nadmiernie pobranej kwoty zobowiązany jest do zwrotu (...) kwoty dotychczas przekazanych dopłat wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wysłania środków z (...) na rachunek (...) S.A. do dnia ich wysłania przez (...) S.A. na rachunek (...) włącznie. Zgodnie z § 9 ust. 2 tej umowy (...) S.A. ponosi odpowiedzialność za zgodne z zasadami i warunkami wykonanie umowy. W myśl § 9 ust. 4 (...) S.A. zobowiązany był do dochodzenia należności niezwłocznie po zaistnieniu okoliczności uzasadniających zwrot dopłat i nie dopuszczenia do przedawnienia tych wierzytelności. Według § 10 pkt 10 umowa kredytu powinna zawierać m. in. Zobowiązanie kredytobiorcy do zapłaty (...) S.A. części oprocentowania wraz z należnymi odsetkami pokrywanego dopłatą pochodzącą ze środków (...) w przypadku naruszenia przez kredytobiorcę zasad udzielania kredytów z dopłatami. Zgodnie z § 14 ust. 4 pkt 1 tej umowy zobowiązania wynikające z dotychczas udzielonych przez (...) S.A. kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno - spożywczym i usługach dla rolnictwa, regulowane są w trybie i na warunkach tej umowy, przy czym do zwrotu dopłat stosuje się postanowienia jej § 6 - 8 , natomiast przesłanki zwrotu dopłat ocenia się według umów obowiązujących (...) S.A. w dniu udzielenia kredytu.

W dniu 03.09.2004 r. strony zawarły aneks numer (...) do przedmiotowej umowy. Realizacja dopłat miała następować na zasadach i w trybie stosowania dopłat do oprocentowania kredytów udzielonych w latach poprzednich określonych w § 3 umowy. W myśl § 4 aneksu dopłaty (...) do oprocentowania kredytów, o których mowa w § 4 ust. 5a umowy, mogą być stosowane do części kapitału pozostałej do spłaty zgodnie z harmonogramem na dzień zawarcia aneksu.

W dniu 09.05.2008 r. strony zawarły aneks numer (...) do omawianej umowy. Zgodnie z § 1 pkt 4 aneksu § 5 ust. 2 umowy otrzymał brzmienie: w przypadku, gdy kredytobiorca nie spłaci w określonym terminie albo dokona wpłaty w niepełnej wysokości raty kapitału i odsetek, traci prawo do korzystania z dopłat (w zależności od sposobu naliczania odsetek) za okres od dnia: a) ostatnio terminowo spłaconej raty (włącznie) do dnia poprzedzającego termin, w którym powinno nastąpić dokonanie spłaty zgodnie z terminarzem spłat wynikającym z umowy kredytu, albo b) następującego po ostatniej spłaconej racie (włącznie) do dnia, w którym powinno nastąpić dokonanie spłaty zgodnie z terminarzem spłat wynikającym z umowy kredytu. Stosownie do treści § 1 pkt 5 aneksu § 6 ust. 2 umowy zyskał brzmienie: uzyskane środki w drodze egzekucji, bądź dobrowolnej spłaty przez kredytobiorcę (...) S.A. po pokryciu kosztów egzekucji przeznacza na zwrot pobranych dopłat wraz z należnymi odsetkami proporcjonalnie do zaangażowanych przez (...) S.A. i (...) środków finansowych według stanu na dzień wszczęcia postępowania egzekucyjnego bądź na dzień dobrowolnej spłaty.

W dniu 08 .05.1997 r. (...) S.A. - Oddział w K. zawarł z małżonkami Z. i J. W. umowę numer (...) o kredyt inwestycyjny, preferencyjny z dopłatą (...) do odsetek bankowych, w której udzielił kredytobiorcom kredytu w wysokości 230.000 zł na finansowanie przedsięwzięcia gospodarczego, polegającego na urządzeniu gospodarstwa rolnego: uruchomieniu produkcji rolniczej w gospodarstwie dzierżawionym, modernizację dwóch budynków z przeznaczeniem na chlewnie, zakup ciągników, agregatu uprawowego, kombajnu zbożowego, ogławiacza kolb itp.,

uruchomienie I cyklu produkcyjnego - zakup prosiąt i pasz. Kredyt został udzielony do dnia 30.04.2005 r. Zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 umowy kredytowej odsetki wynosiły 28,6% w stosunku rocznym i płatne były w części wynoszącej 14,3% w skali roku przez kredytobiorców, a w pozostałej części przez (...). W ust. 6 § 3 postanowiono, że dopłaty z (...) do należnego (...) S.A. oprocentowania przysługują Kredytobiorcy tylko w przypadku wykorzystania kredytu zgodnie z jego przeznaczeniem, jak również terminowej spłaty zobowiązań z tytułu tego kredytu. Wedle § 7 ust. 1 umowy kredytowej niespłacenie w terminie kredytu, jego raty lub należnego oprocentowania z uwzględnieniem dodatkowo czternastodniowego okresu na spłatę należności powoduje, że kredytobiorca traci prawo do korzystania z dopłat (...). Zgodnie z § 7 ust. 3 i 4 tej umowy utrzymywanie się zadłużenia przeterminowanego z tytułu kredytu przez czternaście dni kalendarzowych powoduje, że z upływem tego okresu staje się ono natychmiast wymagalne, a (...) S.A. może bez osobnego wezwania potrącić zadłużenie z rachunku bieżącego kredytobiorcy. W razie niezaspokojenia roszczeń (...) S.A. w tym trybie w ciągu dalszych 14 dni kalendarzowych, (...) S.A. przystąpi do odzyskania wierzytelności z zabezpieczenia oraz wypowie umowę kredytową ustalając nowy termin spłaty dla nieprzeterminowanej części zadłużenia. Ponadto zgodnie z § 13 ust. 2 umowy kredytowej (...) S.A. miał prawo wypowiedzenia w całości lub w części kredytu w przypadku pogorszenia się sytuacji ekonomiczno - finansowej kredytobiorcy zagrażającej spłacie kredytu lub niewypełnienia postanowień umowy kredytowej lub stwierdzenia faktu realnego zmniejszenia się wartości zabezpieczeń przyjętych od kredytobiorcy.

W dniu 16.05.1997 r. strony umowy kredytowej zawarły aneks nr (...), na mocy którego § 7 ust. 1 tej umowy zyskał brzmienie: niespłacenie w terminie kredytu, jego raty lub należnego oprocentowania z uwzględnieniem dodatkowo siedmiodniowego okresu na spłatę należności spowoduje, że kredytobiorca traci prawo korzystania z dopłat (...).

W trakcie obowiązywania umowy kredytowej strony zawarły dalszych 14 aneksów, na mocy których dokonywane były prolongaty spłaty poszczególnych rat kredytu, w tym spłata niektórych rat była rozkładana na dalsze części.

W dniu 08.07.2003 r. (...) S.A. złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytowej zawartej w dniu 08.05.1997 r. z małżonkami Z. i J. W.. W oświadczeniu tym (...) S.A. wskazał, że na zaległości kredytobiorców składają się kwoty kapitału w wysokości 95.850,00 zł oraz 115.695 zł z tytułu odsetek, w tym 111.398,69 zł z tytułu odsetek ustawowych na rzecz (...).

Po wypowiedzeniu umowy kredytowej (...) S.A. pobrał od (...) tytułem dopłat do kredytu zaciągniętego przez małżonków W. kwotę 1.652,13 zł.

Pismem z dnia 13.05.2009 r. (...) S.A. wezwała (...) S.A. do zapłaty kwoty 113.050,82 zł z tytułu zwrotu dopłat oraz kwoty 160.470,94 zł z tytułu odsetek ustawowych od kwot tych dopłat.

Pozwem z dnia 02.05.2006 r. wniesionym do Sądu Okręgowego w Kielcach (...) S.A. wystąpił przeciwko kredytobiorcom i poręczycielom o zapłatę kwoty 113.050,82 zł z odsetkami według wskazanych stop procentowych od dnia 02.07.1997 r. do dnia 30.04.2006 r. z tytułu dopłat do oprocentowania kredytu przekazywanych z (...) wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi od dnia 01.05.2006 r. do dnia zapłaty. Sąd Apelacyjny w Krakowie uwzględnił apelację pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach i zmienił wyrok tego Sądu w ten sposób, że oddalił powództwo. Rozstrzygnięcie to było wynikiem oceny, że (...) S.A. nie udowodnił, że występował o dopłaty wyłącznie wtedy, gdy istniały ku temu ustalone w umowie warunki, ani wysokości roszczenia z uwagi na zbiorczy charakter rozliczeń z (...). Sąd Apelacyjny w Krakowie nie dopatrył się także w umowie (...) S.A. z (...) z dnia 30.04.1997 r. zastrzeżenia uprawnienia do domagania się zwrotu wszystkich spełnionych wcześniej świadczeń tytułem dopłat do oprocentowania kredytu przekazanych przez (...) w sytuacji niewywiązania się kredytobiorców z umowy, ani upoważnienia (...) S.A. do dochodzenia tych kwot. Ponadto Sąd Apelacyjny uwzględnił zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia. Postanowieniem z dnia 26.06.2008 r. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej (...) do rozpoznania.

W 2009 roku (...) S.A. przeprowadziła kontrolę dokumentów źródłowych dotyczących prawidłowości przyznania, rozliczenia, celowości wykorzystania i nadzoru nad kredytem udzielonym Z. i J. W., w trakcie której (...) S.A. takich dokumentów nie przedstawił, a (...) S.A. nie zgłosiła zastrzeżeń pokontrolnych.

W 2008 i 2009 roku (...) S.A. zwrócił (...) łączną kwotę 26.155, 34 zł z tytułu pobranych wcześniej dopłat, a (...) S.A. zaliczyła ją na zaległe odsetki ustawowe.

Zestawienia wysokości dopłat przekazanych przez (...) i wystawionych przez (...) S.A. (k. 217 - 218 i 425), na który to dowód w zakresie wysokości i wymagalności roszczenia powoływał się powód zdaniem Sądu Okręgowego nie były miarodajnym dowodem w tym zakresie. Są to bez wątpienia dokumenty prywatne, zatem stanowią dowód jedynie tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenia w nich zawarte. Dokumenty takie nie są natomiast wyposażone w domniemanie, iż złożone w ich treści oświadczenia są zgodne z prawdą.

Zdaniem Sądu złożone zestawienia - wobec skutecznego zakwestionowania przez pozwanego prawa powoda do dochodzenia dopłat w uwidocznionej w tych dokumentach wysokości - nie są wystarczającym dowodem, uzasadniającym wykazanie prawdziwości okoliczności związanych z nienależnym wykonywaniem przez pozwanego umowy.

Sąd uwzględnił powództwo jedynie w zakresie, w jakim zostało ono uznane przez pozwanego, oraz w zakresie odsetek od uznanej kwoty według wyliczenia strony powodowej, nie zakwestionowanego przez (...) S.A. i zasądził od pozwanego (...) S.A. na rzecz (...) kwotę 3.158, 33 zł. Na tę sumę składają się 1.652, 13 zł tytułem nienależnie pobranych dopłat oraz 1.506, 20 zł tytułem odsetek ustawowych od tej kwoty naliczonych do dnia 31.10.2011 r.

Natomiast w pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone.

Zgodnie z art. 354 § 1 k.c. dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno - gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje - także w sposób odpowiadający tym zwyczajom. Powód upatrywał źródła zobowiązania pozwanego do zapłaty dochodzonej kwoty w postanowieniach łączących strony umów albo wyrządzeniu przez pozwanego szkody nienależnym wykonaniem zobowiązania dochodzenia przez pozwanego od kredytobiorców nienależnie pobranych dopłat do odsetek bankowych i dopuszczenia do przedawnienia tych roszczeń.

W pozwie powód sformułował żądanie zapłaty globalnej sumy, jaką uważał za należną mu od pozwanego z tytułu przekazanych dopłat i odsetek od tych kwot. Zapisy umowy obowiązującej strony w chwili udzielenia kredytu nie dają podstaw do przyjęcia obowiązku zwrotu wszystkich dopłat przekazanych do dofinansowania kredytu w razie zaprzestania terminowej jego spłaty przez kredytobiorców, lecz jedynie co do dopłat nienależnie pobranych, a więc takich, na które zapotrzebowania były wystawiane w okresie, kiedy nastąpiła utrata prawa do korzystania z dopłat. W myśl przepisów przejściowych zawartych w umowie z dnia 29.03.2002 r. do oceny przesłanek zwrotu dopłat stosuje się bowiem zapisy umowy obowiązującej w chwili udzielenia kredytu, a zatem te z umowy z dnia 30.04.1997 r., przewidującej zwrot dopłat jedynie w sytuacji, gdy są one niezależnie pobrane oraz stwierdzenia, że kredyt został udzielony przez (...) S.A. niezgodnie z warunkami określonymi w umowie.

O ile same dopłaty świadczone były na rzecz banku udzielającego kredytu, to bezpośrednią korzyść ekonomiczną osiągał kredytobiorca obciążony zmniejszonymi odsetkami kapitałowymi. Wskazany benefit nie miał charakteru bezwarunkowego i w określonych w umowie wypadkach mógł zostać odjęty, co rodziło obowiązek zwrotu już otrzymanych dopłat (wraz z oprocentowaniem) i utratę prawa do dalszych świadczeń z tego tytułu. Postanowienia w tym zakresie zawarte były zarówno w umowie łączącej (...) z (...) S.A., jak i w zawieranych przez te ostatnie podmioty poszczególnych umowach kredytowych.

Podstawę prawną przekazywania dopłat do oprocentowania kredytów przez stronę powodową stanowiły ówczesnie obowiązujące przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.01.1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań (...) oraz sposobów ich realizacji (Dz.U. z 1996 r., nr 16, poz. 82 ze zm.) wydane na podstawie art. 3 ust. 5

ustawy z dnia 29.12.1993 r. o utworzeniu (...) (Dz. U. z 2005 r., nr 31, poz. 264 ze zm.), a w szczególności § 7 pkt 1, w myśl którego (...) S.A. realizuje swoje zadania przez: dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na warunkach określonych w §8-11,16, §19 ust. 5, § 20 i 22, natomiast treść postanowień umownych sprecyzowana została w § 8 ust. 3.

Powód wskazywał na sporządzony przez pozwanego dokument w postaci zestawienia należności powoda z tytułu zwrotu dopłat. W ocenie Sądu dokument ten nie stanowi dowodu na okoliczność istnienia wierzytelności (...) z tytułu rozliczenia współfinansowania kredytu udzielonego małżonkom W.. Ma on charakter zestawienia księgowego. Z jego treści nie wynika, aby zawierał oświadczenie woli pozwanego o uznaniu długu, a w każdym razie nie zostało wykazane by pochodziło od osób uprawnionych do reprezentacji (...) S.A., które takowe oświadczenie władne byłyby złożyć. Jednocześnie strona powodowa wprost podała, że nie jest w stanie w jakikolwiek inny sposób wykazać dat i wysokości wszystkich otrzymanych przez kredytobiorców dopłat, a jej własne wyliczenia z uwagi na niedoskonałości funkcjonowania systemu informatycznego oraz składane korekty do zapotrzebowań na dopłaty, nie są w tym zakresie miarodajne.

Istnienia i zasadności tych wierzytelności nie dowodzi także fakt wszczęcia przez pozwanego przeciwko kredytobiorcom postępowania sądowego przed Sądem Okręgowym w Kielcach o zapłatę. Postępowanie to zakończyło się prawomocnym wyrokiem oddalającym powództwo z powodu braku podstaw umownych do dochodzenia zapłaty i nieudowodnienia wysokości roszczenia. Ponieważ przedmiotowy dokument zawiera zestawienie wierzytelności, których dochodzenie przez pozwanego zakończyło się oddaleniem powództwa, nie można ocenić go jako dowodu na istnienie tych wierzytelności na rzecz (...).

Dopiero niewłaściwa realizacja przez (...) S.A. umowy z (...) i pobranie dopłat, do których kredytobiorcy utracili już prawo, skutkowało powstaniem po stronie (...) wierzytelności względem (...) S.A. o zwrot pobranej nienależnie dopłaty wraz z odsetkami. W tak wyznaczonym zakresie zdarzeń mających znaczenie prawne dla powstania dochodzonych przez powoda wierzytelności istniał obowiązek dowodowy po jego stronie.

Skoro dopłata mogła zostać udzielona do każdej raty odsetkowej kredytu, to w ramach realizacji umowy kredytowej mogło powstać tyle wierzytelności (...) o zwrot nienależnie pobranej dopłaty, ile razy doszło do naruszenia umowy przez (...) S.A. Wysokość tych wierzytelności także mogła kształtować się różnie. Nie było zatem wystarczającym dowodem na poparcie żądania zasądzenia samo wskazywane przez powoda zestawienie. Konieczne było wykazanie, że doszło do konkretnych naruszeń umowy przez (...) S.A. i że z tego powodu powód wypłacił nienależną dopłatę w określonej wysokości, która podlega zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi w wysokości obliczonej od kwoty dopłaty podlegającej zwrotowi. Sąd Apelacyjny w Krakowie w uzasadnieniu wyroku z dnia 08.10.2007 r. wskazał jednoznacznie na to, że wykazanie, czy dopłaty są pobrane należnie, czy też nie, wymaga przeprowadzenia dowodu z harmonogramu spłat kredytu oraz z dokumentów wskazujących na to, jakie wpłaty kredytobiorców i z jakich dat zostały zaksięgowane na rachunku otwartym dla nich, a informacje wynikające z tych dokumentów winny być porównane z zapotrzebowaniami na dopłaty, które (...) S.A. zgłaszał do (...) a w razie niemożności złożenia tych dokumentów złożenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, który na podstawie ksiąg odtworzyłby dane konieczne do wyliczenia tych należności. Powód nie podjął żadnej inicjatywy w tym zakresie, a udowodnienie powyższych elementów składających się na powstanie łącznie przez niego dochodzonej sumy stanowiłoby zadośćuczynienie jego obowiązkom dowodowym. Z powyższych względów powództwo oparte na twierdzeniach powoda skonstruowanych w oparciu o treść umowy z (...) S.A. nie zostało udowodnione.

Nie zasługiwało na uwzględnienie także powództwo oparte na przepisie art. 471 k.c., zgodnie z którym dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Przepis ten ustanawia podstawowe reguły odpowiedzialności kontraktowej. Powód podnosił, że nienależyte wykonanie umowy przez pozwanego polegało na dopuszczeniu, wbrew przyjętym obowiązkom, do przedawnienia roszczenia względem kredytobiorców o zwrot nienależnych dopłat z odsetkami. Z samego faktu wydania przez

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyroku nie wynika, że w niniejszej sprawie powód udowodnił, że pozwany naruszył postanowienia umowy przez dopuszczenie do przedawnienia roszczeń o zwrot należnych dopłat.

Ponadto powód, wskazując jako alternatywną podstawę prawną powództwa zasady odpowiedzialności kontraktowej, nie zmodyfikował wysokości dochodzonej sumy, wobec czego należało uznać, że stanowi ona rozmiar doznanego szkody, która polegała na tym, że dochodzona suma nie weszła do majątku powoda. Skoro powód nie udowodnił wysokości żądania pozwu, to dla oceny zasadności powództwa nie ma znaczenia, z jakiej podstawy prawnej wywodzi on swoje roszczenie, jeżeli nie uległy zmianie okoliczności faktyczne istotne dla oceny zasadności powództwa w świetle każdej z wskazywanych przez powoda podstaw prawnych.

W ocenie Sądu Okręgowego wywodzenie żądań z faktu wystąpienia powołanych przez stronę powodową nieprawidłowości może być uznane w realiach niniejszej sprawy za nadużycie prawa podmiotowego i jako takie nie zasługuje na ochronę. Stosownie do art. 5 kc nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. W relacjach pomiędzy przedsiębiorcami zasady współżycia społecznego należy rozumieć jako zasady rzetelności i lojalności w stosunku do partnera umowy. Przyjmuje się, że synonimem „zasad współżycia społecznego” są klauzule „dobrych obyczajów”, „słuszności” oraz „rozsądku. Za naruszenie wymogu rzetelności i lojalności w relacjach gospodarczych uznać należy w przekonaniu Sądu sytuację, w której jedna ze stron ma rozbudowane uprawnienia kontrolne, z których skutecznie nie korzysta, po czym występuje z powództwem po siedmiu latach od wypowiedzenia umowy kredytowej i jej rozliczeniu. W tej sytuacji tak znacząca zwłoka strony powodowej w podjęciu jakichkolwiek działań związanych z umową zawartą trzynaście lat wcześniej, kiedy z przyczyn związanych z upływem czasu powstają trudności dowodowe związane z udokumentowaniem realizacji umowy jawi się jako pozbawiona uzasadnienia. W ocenie Sądu żądanie powoda może stanowić nadużycie prawa podmiotowego, czemu nie stoi na przeszkodzie co do zasady profesjonalny charakter działalności prowadzonej przez pozwanego.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy orzekł jak w punktach I i II sentencji.

Orzekając o kosztach procesu Sąd zastosował zasadę finansowej odpowiedzialności za wynik procesu w myśl art. 98 § 1 k.p.c. Pozwany wprawdzie przegrał proces w takim zakresie, w jakim uznał powództwo, niemniej jednak dotyczy to zaledwie 2,8% wartości przedmiotu sporu. W związku z tym Sąd uznał, że w świetle art. 100 zd. 2 kpc zasadne jest obciążenie kosztami postępowania w całości strony powodowej.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. zaskarżając go w całości, zarzucając:

I) naruszenie art. 233 § 1 kpc polegające na nierozważeniu przez Sąd I instancji, w sposób swobodny i wszechstronny, zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonaniu przez Sąd ustaleń sprzecznych z zebrany materiał dowodowy, poprzez błędne przyjęcie, iż:

1) (...) nie udowodniła wynikających z umowy przesłanek powstania obowiązku świadczenia pieniężnego pozwanego Banku na swoją rzecz, wymagalności tego obowiązku, w sytuacji, gdy (...) udowodniła, poprzez dołączone do sprawy dokumenty - m.in.: umowę nr (...) z dnia 30.04.1997 r. zawartą pomiędzy (...), a pozwanym (...) S.A. i załącznik nr 1 do załącznika nr 1 do w/w umowy nr (...) w postaci Z. udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa, określonych w § 1 ust. 1, § 2-3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.01.1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań (...) oraz sposobów ich realizacji; umowę nr (...) z dnia 29.03.2002 r. zawartą pomiędzy (...), a (...) S.A.; dokument "Należności Agencji z tytułu zwrotu dopłat" sporządzony przez pozwanego Bank; dokumenty z akt sprawy sądowej z powództwa (...) S.A. przeciwko J. W., Z. W., L. Z., A. P. o sygn. akt I C (...) toczącej się przed Sądem Okręgowym w Kielcach i przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie; zasadność dochodzonego roszczenia, mającego swoje oparcie w następujących podstawach prawnych, a mianowicie:

a) § 6 ust. 1 i 2 i w § 8 ust. 2 w zw. z § 14 ust. 4 pkt 1) umowy nr (...) z dnia 29.03.2002 r. zawartej pomiędzy powodową (...) a (...) S.A. w zw. z pkt III podpunkt 9 lit. b "Zasad udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa (...) (Symbol IP), stanowiących załącznik nr 1 do załącznika nr 1 do umowy nr (...) z dnia 30.04.1997 r. zawartej pomiędzy (...) a (...) S.A.;

b) w § 6 ust. 1 i 2 i w § 8 ust. 2 w zw. z § 9 ust. 2 w zw. z § 9 ust. 4 pkt 4 w zw. z § 14 ust. 4 pkt 1) umowy nr (...) z dnia 29.03.2002 r. zawartej pomiędzy (...) a (...) S.A. w zw. z § 6 ust. 1 i 4 umowy nr (...) z dnia 30.04.1997 r. zawartej pomiędzy (...) a (...) S.A.;

2) dokument w postaci "Należności Agencji z tytułu zwrotu dopłat" sporządzony przez pozwanego Bank nie stanowi dowodu na okoliczność istnienia wierzytelności powodowej (...) z tytułu rozliczenia współfinansowania kredytu udzielonego małżonkom J. i Z. W., w sytuacji, gdy wiarygodność i rzetelność w/w dokumentu nie była kwestionowana przez pozwanego Bank, co oznacza, iż wynikająca z w/w dokumentu wysokość wierzytelności w kwocie 113.050,82 zł stanowiąca wysokość pobranych w przedmiotowej sprawie dopłat do oprocentowania kredytu udzielonego kredytobiorcom J. i Z. W., została przyznana przez Bank stosownie do art. 230 kpc;

II) naruszenie art. 213 § 2 kpc poprzez błędne zastosowanie i stwierdzenie, że uznanie powództwa w niniejszej sprawie przez pozwanego Bank co do kwoty 1.652,13 zł nie prowadzi do pokrzywdzenia powoda ani do uzyskania innych niemożliwych do zaakceptowania z prawnego lub moralnego punktu widzenia korzyści przez pozwanego, w sytuacji, gdy, uznanie powództwa mogłoby zmierzać do obejścia prawa w postaci pozbawienia powodowej (...) możliwości dochodzenia od pozwanego całości dopłat przekazanych do oprocentowania przedmiotowego kredytu udzielonego Z. i J. W. wraz z odsetkami ustawowymi;

III) naruszenie art. 230 kpc poprzez nie uznanie przez Sąd I instancji za wiarygodny dokument w postaci "Należności Agencji z tytułu zwrotu dopłat" sporządzony przez pozwanego Bank, w sytuacji, gdy pozwanego Bank nie kwestionował w niniejszym procesie wiarygodności i rzetelności tegoż dokumentu, a tym samym nie kwestionował prawdziwości danych wynikających z w/w dokumentu;

IV) naruszenie art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 227 kpc a contrario poprzez nieuwzględnienie, iż powód w piśmie procesowym z dnia 16.03.2011 r. oraz w piśmie procesowym z dnia 16.11.2011 r. powołał w sprawie dowody z dokumentów na fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, które dokumentowały podstawę i wysokość dochodzonego roszczenia głównego oraz odsetek ustawowych oraz nieuwzględnienie przez Sąd I instancji, iż przepisy prawa co do wyliczenia odsetek ustawowych nie podlegają dowodzeniu;

V) naruszenie art. 65 § 2 kc przez jego niezastosowanie, a tym samym nie uwzględnienie, iż w pkt III podpunkt 9 lit. b Z. udzielania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa, określonych w § 1 ust. 1, § 2-3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.01.1996 r. w sprawie szczegółowych kierunków działań (...) oraz sposobów ich realizacji, stanowiących załącznik nr 1 do załącznika nr 1 do umowy nr (...) z dnia 30.04.1997 r. zawartej pomiędzy (...) a (...) S.A. strony ustaliły, iż dopłaty do oprocentowania kredytu podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od daty ich otrzymania, a dalsze dopłaty nie przysługują w przypadku m.in. zaprzestania obsługi kredytu, co miało miejsce w przypadku kredytu udzielonego J. i Z. W.;

VI) naruszenie art. 65 § 2 kc przez jego niezastosowanie, a tym samym nie uwzględnienie, iż z § 8 ust. 2 umowy nr (...) z dnia 29.03.2002 r. wynika, iż w przypadku nienależnie pobranych od Agencji dopłat – a taka sytuacja miała miejsce, gdy pozwanego Bank, po wypowiedzeniu kredytobiorcom umowy kredytowej występował do powodowej (...) z zapotrzebowaniami na dopłaty, Bank niezwłocznie od dnia stwierdzenia nadmiernie pobranej kwoty zobowiązany jest do zwrotu Agencji kwoty dotychczas przekazanych dopłat wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wysłania środków z Agencji na rachunek Banku do dnia ich wysłania przez Bank na rachunek Agencji włącznie;

VII) naruszenie art. 65 § 2 kc przez nie uwzględnienie, iż z § 6 ust. 1 ww. umowy nr (...) z dnia 30.04.1997 r. wynika, iż w przypadku, gdy zachodzi określony w niniejszej umowie obowiązek zwrotu dopłat wraz z ustawowymi odsetkami, a taki przypadek miał miejsce w przedmiotowej sprawie - kredytobiorcy zaprzestali obsługi kredytu, czego konsekwencją było wypowiedzenie kredytobiorcom umowy kredytu, Bank zobowiązany jest do ich wyegzekwowania od kredytobiorcy i niezwłocznego przekazania na rzecz Agencji - jednak pozwany Bank uchybił temu zobowiązaniu - wadliwie / nienależycie prowadził postępowanie sądowe przed sądami: Sądem Okręgowym w Warszawie I Wydział Cywilny (sygn. akt I C 2142/06) i przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie I Wydział Cywilny (sygn. akt I ACa 837/07) i nie odzyskał od kredytobiorców i ich poręczycieli dopłat wraz z odsetkami ustawowymi, co oznacza, iż nienależycie wykonywał obowiązki wynikające z zawartej z powodową (...) umowy;

VIII) naruszenie art. 65 § 2 kc przez jego niezastosowanie, a tym samym nie uwzględnienie, iż z § 9 ust. 2 w zw. z § 9 ust. 4 pkt 4) ww. umowy nr (...) z dnia 29.03.2002 r. wynika, iż Bank ponosi odpowiedzialność za zgodne z zasadami i warunkami wykonanie niniejszej umowy i że bank zobowiązany jest do dochodzenia należności (w przypadkach, o których mowa w paragrafach 6 i 7) niezwłocznie po zaistnieniu okoliczności uzasadniających zwrot dopłat i nie dopuszczenia do przedawnienia tych wierzytelności - jednak pozwany Bank uchybił temu zobowiązaniu i nie odzyskał od kredytobiorców i ich poręczycieli dopłat wraz z odsetkami ustawowymi, co oznacza, iż nienależycie wykonywał obowiązki wynikające z zawartej z (...) umowy;

IX) naruszenie art. 65 § 2 kc przez nie uwzględnienie, iż z wzoru "zapotrzebowania na dopłaty" stanowiącego załącznik do ww. umowy nr (...) z dnia 30.04.1997 r. wynika, iż tzw. zapotrzebowania na dopłaty Agencji były składane przez pozwany Bank zbiorczo dla wielu kredytobiorców (bez wymieniania ich z nazwy lub nazwiska), a nie indywidualnie w stosunku do konkretnego kredytobiorcy, co spowodowało, że powodowa (...), nie ze swojej winy, nie jest w stanie wykazać obecnie szczegółowo dat i wysokości wszystkich otrzymanych przez kredytobiorców Z. i J. W. dopłat do oprocentowania kredytu, a dysponuje jedynie częścią takich danych, począwszy od 2001 r.;

X) naruszenie art. 471 kc w zw. z art. 233 § 1 kpc poprzez błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, iż skoro powodowa (...) nie udowodniła zasadności i wysokości żądania pozwu, to tym samym nie udowodniła wysokości szkody wywołanej niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania, co oznacza, iż Sąd I instancji nie rozważył w sposób swobodny i wszechstronny, zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonał ustaleń sprzecznych z zebrany materiał dowodowy, przez co nie dostrzegł, iż szkodę w przedmiotowej sprawie stanowi kwota dochodzonego roszczenia, która z powodu nienależytego wykonania umowy przez pozwany Bank nie weszła do majątku powodowej (...);

XI) naruszenie art. 5 k.c. poprzez błędne jego zastosowanie i uznanie, iż powodowa (...) występując z powództwem w niniejszej sprawie naruszyła zasady rzetelności i lojalności w relacjach z pozwanym Bankiem, w sytuacji, gdy brak jest podstaw do sformułowania przedmiotowej tezy;

XII) naruszenie art. 354 § 1 kc w zw. 355 § 1 kc poprzez ich niezastosowanie: poprzez nie uwzględnienie przez Sąd I instancji, że pozwany przy wykonaniu umowy zobowiązany był wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno- gospodarczemu, a ponadto z należytą starannością wynikającą z zawodowego charakteru prowadzonej działalności i błędnym uznaniu przez Sąd I instancji, iż to, że pozwany Bank wadliwie prowadził postępowanie sądowe i nie odzyskał od kredytobiorców i ich poręczycieli dopłat wraz z odsetkami ustawowymi, nie daje podstawy do domagania się od pozwanego Banku zwrotu kwoty dochodzonego roszczenia wraz z odsetkami;

XIII) naruszenie art. 482 § 1 kc poprzez jego błędne zastosowanie polegające na doliczeniu przez Sąd I instancji, pomimo braku zgody stron, do kwoty 1.652,13 zł kwoty odsetek ustawowych naliczonych od tej kwoty na dzień 31.10.2011 r. w wysokości 1.506,20 zł i od tak ustalonej całej kwoty zasądzenie odsetek ustawowych od dnia 01.11.2011 r. do dnia zapłaty.

W oparciu o powyższe zarzuty (...) wniosła o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego;

3) alternatywnie, o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do Sądu I instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania sądowego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym powód cofnął apelację w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie pierwszym zaskarżonego wyroku.

Z uwagi na powyższe, z mocy art. 391 par. 2 k.p.c. w tym zakresie, Sąd Apelacyjny umorzył postępowanie apelacyjne.

W pozostałej części apelacja jest bezzasadna i uległa oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji wymagają uzupełnienia. Sąd Apelacyjny ustalił, że przesłanki zwrotu dopłat wynikają z umowy z 30.04. 1997r. gdyż zgodnie z par. 14 ust. 4 umowy z dnia 29.03.2002r. (k.107) przesłanki zwrotu dopłat ocenia się według umów obowiązujących Agencję i Banki w dniu udzielenia kredytu (kredyt W. udzielony został 8.05.1997r. k.195), natomiast do zwrotu dopłat stosuje się par. 6-8 umowy z 29.03.2002r., co wynika z par. 14 ust. 4 tej umowy (k.114).

W umowie z 30.04.1997r. strony postanowiły, że w przypadku nienależnie pobranych od Agencji dopłat, Bank zobowiązany jest do ich zwrotu w terminie 14 dni od daty stwierdzenia, wraz z odsetkami ustawowymi, liczonymi od daty otrzymania środków Agencji (par. 6 pkt 4 umowy), oraz że dopłaty do oprocentowania kredytów podlegają zwrotowi wraz z odsetkami ustawowymi za okres od daty ich otrzymania w przypadku: a) nieuruchomienia produkcji zgodnie z planem przedsięwzięcia, b) zaprzestania prowadzenia gospodarstwa, obsługi kredytu lub wykorzystania kredytu niezgodnie z jego przeznaczeniem (pkt 10 załącznika nr 2 do umowy z 30.04.1997r. zatytułowanego „zasady udzielania kredytów na zakup gruntów rolnych...” (k.33) stanowiącego zgodnie z par. 10 pkt 6 umowy z 30.04.1997r. jej integralną część.

Ponieważ W. zaprzestali obsługi kredytu, dopłaty do oprocentowania udzielonego im kredytu podlegają zwrotowi.

Zgodnie z par. 6 ust. 1 i 2 umowy z dnia 29.03.2002r. (k.111) jeżeli zaistnieją przesłanki zwrotu dopłat określone w załączniku nr 1/1, Bank zobowiązany jest do wyegzekwowania we własnym imieniu i na swoją rzecz od kredytobiorcy zwrotu części oprocentowania wynikającego z umowy kredytu oraz do przelania go na rachunek Agencji niezwłocznie od daty wyegzekwowania. Uzyskane środki Bank po pokryciu kosztów egzekucji przeznacza na zwrot pobranych dopłat wraz z należnymi odsetkami proporcjonalnie do zaangażowanych przez Bank (...) środków finansowych według stanu na dzień wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Natomiast zgodnie z par. 8 pkt 2 w/w umowy w przypadku nienależnie pobranych od Agencji dopłat, Bank niezwłocznie od dnia stwierdzenia nadmiernie pobranej kwoty zobowiązany jest do zwrotu Agencji kwoty dotychczas przekazanych dopłat wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia wysłania środków z Agencji na rachunek Banku do dnia ich wysłania przez Bank na rachunek Agencji włącznie z zastrzeżeniem ust. 3 (k111v).

Należy zatem rozróżnić dwie sytuacje: a) zwrotu dopłat nienależnie (niezgodnie z umową) pobranych od Agencji przez Bank i b) zwrotu dopłat w przypadku zaprzestania obsługi kredytu przez kredytobiorców.

W przypadku b) Bank zobowiązany jest do zwrotu dopłat po ich wyegzekwowaniu od kredytobiorcy, w przypadku a) Bank jest zobowiązany do zwrotu dopłat niezwłocznie od dnia stwierdzenia nadmiernie pobranej kwoty.

W sprawie niniejszej umowa kredytowa została W. wypowiedziana a zatem zachodzi przypadek b), tzn. Bank jest zobowiązany do wyegzekwowania od W. we własnym imieniu i na swoją rzecz zwrotu części

oprocentowania wynikającego z umowy kredytu oraz do przelania go na rachunek Agencji **niezwłocznie od daty wyegzekwowania**.

Na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym powód wyjaśnił, że nie wie, czy przeciwko W. prowadzona jest egzekucja i czy mają oni majątek, z którego można prowadzić egzekucję.

Okoliczność, że Bank nienależycie prowadził proces przeciwko W., gdyż nie uzyskał wyroku zasądzającego należność byłaby wystarczająca do uwzględnienia niniejszego powództwa tylko wówczas, gdyby powód wykazał, że W. posiadają majątek, z którego możliwe jest wyegzekwowanie podlegających zwrotowi dopłat do oprocentowania kredytu. Powód nie wykazał i nawet nie usiłował wykazać, że gdyby Sąd Apelacyjny w Krakowie wydał wyrok uwzględniający powództwo, to egzekucja tego wyroku przyniosłaby oczekiwany skutek i że wyrok ten zostałby wykonany w całości. Z okoliczności sprawy wynika, że W. nie posiadają majątku, z którego można przeprowadzić skuteczną egzekucję. Egzekucja prowadzona na podstawie bankowego tytułu wykonawczego nie przyniosła efektu i Bank nie uzyskał zaspokojenia swojej wierzytelności. Jedynie niewielka część zadłużenia została spłacona przez kredytobiorców, co wynika z dokumentów na k.226 -231, czemu powód nie zaprzeczył. W tej sytuacji nawet gdyby przyjąć, że Bank nienależycie wykonał umowę z Agencją, gdyż nie uzyskał tytułu wykonawczego przeciwko W., nie ma normalnego związku przyczynowego pomiędzy zaniechaniem Banku a szkodą doznaną przez powoda, z uwagi na to, że kredytobiorcy nie posiadają majątku pozwalającego na skuteczne przeprowadzenie egzekucji a tylko skuteczne wyegzekwowanie należności zgodnie z umową, obligowało Bank do przelania uzyskanych kwot na konto powoda.

Jeśli idzie o sytuację a) należy podzielić stanowisko sądu I instancji, że powód nie wykazał, aby Bank pobrał dopłaty do oprocentowania kredytu udzielonego W. niezgodnie z umową łączącą strony w kwotach przewyższających kwotę uznaną w niniejszym postępowaniu tj. kwotę 1652,13 zł.

Umowa Kredytu została W. wypowiedziana 8.07.2003r. ze względu na zaległości w spłacie kredytu, na które składały się kwota 95.850 zł. tytułem kapitału na dzień 30.06.2003r. i 115.695,24 zł. tytułem odsetek (k.216). Jak wynika z twierdzeń **samego powoda** zawartych w pozwie w okresie od lipca 2003r. do marca 2005r. (...) przelała na rachunek Agencji tytułem dopłaty do kredytu właśnie 1652,13 zł. (k.3v).

Z zestawienia należności Agencji z tytułu zwrotu dopłat, sporządzonego przez pozwanego Bank (k.217v) wynika, że w miesiącach poprzedzających wypowiedzenie umowy kredytu tj. maj czerwiec i lipiec 2003r. zapotrzebowania na dopłaty nie były wystawiane. Także w styczniu i lutym 2003r. zapotrzebowania na dopłaty nie były wystawiane. Jedynie w marcu i kwietniu 2003r. Bank pobrał tytułem dopłat kwotę łączną 499,34 zł. nie można jednak wykluczyć, że wiązało się to z zapłatą przez kredytobiorców części należnych rat w terminie wynikającym z umowy kredytu.

Należy podkreślić, że umowa kredytowa była wielokrotnie aneksowana, co prowadziło do zmiany pierwotnie ustalonych terminów płatności rat. np. aneks nr (...) k.203 , nr 5 k.205, nr 6 k.206 itd. Ostatni aneks do umowy zawarty został **6.12.2002r.** a z jego treści wynika, że kredytobiorcy spłacali kredyt w terminach ustalonych w poszczególnych aneksach, gdyż w aneksie nr (...) nie ma wzmianki o istnieniu zaległości. Problem wystąpił dopiero z zapłatą raty przypadającej na 30.10.2002r. w kwocie 9.585 zł. (k.214). Termin zapłaty tej raty ustalony został w aneksie nr (...) na 30.11.2002r. w kwocie 4800 zł. i na 30.12.2002r. w kwocie 4.758 zł. a następnie w aneksie nr (...) na 30.12.2002r. i do tej daty nie było sytuacji zaprzestania spłaty kredytu i podstaw do wypowiedzenia umowy kredytu. (Z rachunku matematycznego wynika, że stanowiąca podstawę wypowiedzenia umowy kredytu zaległość w spłacie kredytu z tytułu kapitału obejmuje 10 miesięcy tj. okres od października do 2002 do lipca 2003r.).

Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że dopłaty pobierane przez pozwanego Bank do końca 2002r. były dopłatami nienależnymi, bądź nadmiernymi.

Umowa zawarta pomiędzy Bankiem (...) nie zakazywała Bankowi dokonywania zmian umowy kredytu zawartej z W. poprzez jej aneksowanie.

Zgodnie z par. 4pkt 5 umowy z 30.04.1997r. zawartej pomiędzy Bankiem (...) dopłaty są stosowane pod warunkiem spłaty przez kredytobiorcę rat kapitału i odsetek w terminach ustalonych w umowie kredytowej z uwzględnieniem dodatkowo 7 dniowego terminu na spłatę należności (k.9v). Termin zapłaty ustalony w aneksie do umowy kredytu jest terminem ustalonym w umowie kredytu, zatem zapłata raty kredytu i odsetek przez kredytobiorcę w terminie wynikającym z aneksu, upoważniała Bank do wystawienia zapotrzebowania na dopłaty. Rację ma sąd I instancji, że powód nie wykazał, iż pozwany Bank pobierał dopłaty nadmierne lub nienależne z uwagi na niedotrzymanie przez kredytobiorców umownego terminu spłaty kredytu i odsetek.

Podkreślić należy, że zgodnie z umową zawartą pomiędzy Bankiem (...), Bank upoważniony był do wystawiania zapotrzebowań zbiorczych na dopłaty do odsetek od kredytu, zatem stosowanie takiej formy zapotrzebowań nie może być traktowane jako nienależyte wykonywanie umowy przez Bank.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak było podstaw do odmówienia wiarygodności dokumentowi zatytułowanemu Należności Agencji z tytułu zwrotu dopłat (k.217) sporządzonemu przez pozwanego, albowiem strona pozwana treści tego dokumentu nie zaprzeczała, dlatego Sąd Apelacyjny zaliczył w/w dokument w poczet materiału dowodowego i także na jego podstawie poczynił powyższe ustalenia faktyczne. Podobnie brak było podstaw do odmówienia wiarygodności dokumentom znajdującym się na k.226-231. Z treści w/w dokumentów wynika, że pozwany przesłał na wskazane rachunki określone kwoty pieniężne wskazując tytuł przesłania. Fakt, że powód nie zmodyfikował powództwa w zakresie w/w kwot nie oznacza, że wskazanych kwot nie otrzymał.

Trafny jest zarzut naruszenia art. 5 k.c., w ocenie Sądu Apelacyjnego przepis ten nie ma w sprawie zastosowania, gdyż oddalenie powództwa wynika z jego bezzasadności a nie z zastosowania art. 5 k.c. dlatego w/w uchybienie nie wpłynęło na treść wyroku.

Wbrew wywodom apelacji par. 6 ust. 4 umowy z dnia 30.04.1997r. pomiędzy Bankiem (...) nie daje podstaw do żądania od Banku zwrotu wszystkich dopłat do kredytu w sytuacji nienależnego pobrania dopłat w kwocie 1.652,13 zł. Zgodnie z w/w zapisem Bank zobowiązany jest do zwrotu dopłat nienależnie pobranych a więc w kwocie nienależnej wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od tej kwoty od dnia otrzymania do dnia zwrotu. Czym innym jest obowiązek zwrotu dopłat i obowiązek zwrotu dopłat nienależnie pobranych przez Bank, w przeciwnym razie zapis zawarty w par. 6 pkt 1 w/w umowy pozbawiony byłby sensu.

Chybiony jest zarzut, że uznanie powództwa co do kwoty 1.652,13 zł. zmierza do obejścia prawa. Uznanie takie, nie pozbawia Agencji możliwości dochodzenia od banku kwot przewyższających kwotę uznaną.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny podzielił jedynie te ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji, które nie pozostają w sprzeczności z ustaleniami poczynionymi wyżej i nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, oddalił ją z mocy art. 385 k.p.c.